Návštěva u Marie

Původ materiálu
Marie a Jiří Ortovi
Pořadí v lekci
16

Téma

Boží cesta za člověkem zahrnuje i povolání.

Cíle

- Děti si během příběhu zažijí překvapivost Božího výběru.
- Děti budou promýšlet, co to znamená „odvaha víry“.
- Děti budou na základě textů srovnávat zvěstování Zacharjášovi a Marii; uvědomí si práci evangelisty Lukáše.

Pro učitele

Biblický text

L 1,26–38

Poznámky k příběhu

- Anděl — viz minulá neděle.
- Mariin příběh evangelista Lukáš vědomě formuluje jako paralelu ke zvěstování narození Jana Křtitele. Mnoho prvků je společných — návštěva anděla, zvěstování, překonání lidské překážky (stáří a neplodnost v prvním případě, mládí a panenství v případě druhém), znamení legitimity proroctví. O to nápadnější jsou proto prvky příběhů, které jsou odlišné.
- Identita a úloha dětí: Jan — veliký před Pánem; připraví lid; Janova úloha je dočasná; bude prorokem; plný Ducha svatého — všechno svědčí o Janově „přípravné“ roli.
- Ježíš — veliký a Syn Nejvyššího; bude lidu vládnout; Ježíšovo království nebude mít konce; je víc než kterýkoliv prorok, je Syn Boží; zastínění Duchem a mocí Nejvyššího způsobí, že Ježíš bude „svatý“ — tedy zřetelný důraz na Ježíšovu naprostou výjimečnost. Co to přesně znamená, poznáme až během příběhu, který začal psát evangelista Lukáš.

- Rozdíl mezi formulací příběhů — u Zacharjáše jde o typ „zvěstování narození“ (srv. Gn 16,7–14; Gn 17–18; Sd 13,2–23); u Marie o typ „povolání“ (srv. Sd 6,11–24; Ex 3; Jer 1,4–10) — je tu tedy důraz i na roli Marie jako vzoru „člověka víry“.
- Další ukázkou důležitosti postavy Marie pro evangelistu Lukáše jsou rozdíly mezi Zacharjášem a Marií — v Lukášově podání je zřetelný důraz na Marii. Zvláštnost zvěstování Marii je podtržena tím, že je ve své společnosti postavou zcela okrajovou. Vedle Marie tu je postaven Zacharjáš, kněz, bezesporu postava v Božím lidu důležitá. Ale také je dobré srovnání s podáním Matoušovým, kde anděl Páně hovoří pouze s Josefem. Nesmíme zapomenout ani na to, abychom si uvědomili, že toto Lukášovo svědectví se objevuje ve zcela patriarchálním světě.
- „K panně“ — v obecném řeckém významu se označení „panna“ vztahuje na kteroukoliv neprovdanou ženu bez zvláštního odkazu k sexuální zkušenosti. Lukáš však tento výraz vnímá v biologickém smyslu slova. („Jak se to může stát, vždyť nežiji s mužem?“)
- „Zasnoubené“ — podle Dt 22,23 zásnuby již zavazují, takže takové ženě přísluší označení „manželka“.
- „Velmi se zarazila“ — jde o intenzivnější výraz oproti výrazu, který autor použil u Zacharjáše. Dalo by se použít slova „zděšená“.
- „Sestoupí na tebe Duch svatý a moc Nejvyššího tě zastíní“ — „zastínění“ je narážkou na oblak Boží přítomnosti v Ex 40,35.
- „Hle, jsem služebnice Páně; staň se mi podle tvého slova.“ — Marie se tu ve své bezpodmínečné poslušnosti stává modelem křesťanské víry, ale zároveň něčím víc — odpovídá na povolání, které je v lidské historii jedinečné.

Poznámky k tématu období

Stále zůstáváme u jednoho ústředního motivu — Pán Bůh připravuje svůj příchod za člověkem.

Úskalí

- Nezaseknout se na Mariině panenství — Lukáš skutečně toto téma vnímal biologicky, ale je zbytečné touto autorskou licencí rozbít vyprávění.
- Všechny Ježíšovy tituly, které tu máme před očima, je zbytečné složitě vysvětlovat — jejich plný smysl se skutečně ukáže až během Ježíšova svědectví; není tedy potřeba vše složitě vysvětlovat.

Odkazy

Johnson, Luke Timothy: Evangelium podle Lukáše. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2005.

Video písně Zvěstování anděla Gabriela — http://youtu.be/U67377PT2Ng

---

Pro děti

Pro předškolní děti

Podle písně Zvěstování anděla Gabriela (Zpívejte s námi 20)

1. 1. Pomůžeme andělu Gabrielovi (flanelograf) najít, za kým ho Pán Bůh posílá. Poslal ho s důležitým poselstvím. Když je to poselství důležité, kam ho to asi Pán Bůh poslal? Do města? Do vesnice? Do známého města? (Děti mohou zkoušet, jaká znají města, vesnice, která považují za důležitá, kde by co nejvíce lidí slyšelo důležitou zprávu.)

Třeba nám při hledání odpovědi pomůže, když zazpíváme kousek písničky, kterou se dnes budeme učit.

(První polovina první sloky.)

1. 2. Tak už víme, kam anděl půjde. A teď zkusíme hádat ke komu. Kdo v takovém malém městečku může žít? (flanelograf) Nabízíme jednotlivé postavy a jejich role, dáváme je do obrázku (jakékoliv postavy z flanelografu — jde o to, přisoudit jim role — kněz, obchodník, voják, tesař.).

Minulou neděli jsme si vyprávěli o zvěstování narození Jana Křtitele. Za kým to anděl šel s tou krásnou zprávou o narození miminka? Šel za Zacharjášem. A Zacharjáš byl kněz, vyprávěl lidem o Pánu Bohu. Tak to je jasné, že za ním přišel anděl. Ale koho si najde v Nazaretu? Tak koho byste z těch postav na obrázku vybrali, aby za nimi přišel anděl se zprávou?

Ještě něco zkusíme vymyslet — s jakou zprávou to anděl přichází? Co je tak důležité, že s tím Pán Bůh posílá anděla? (co považují děti za důležitou zprávu; bude to také zpráva o narození miminka, jako tomu bylo u Zacharjáše?)

(Celá první sloka.)

1. 3. Tak už to všechno víme. Anděl našel mladou dívku a řekl jí, že ho posílá Pán Bůh se zprávou, že se jí narodí miminko. A když se má narodit miminko, musí mu rodiče vybrat jméno. Jaká znáte jména? Jak a podle čeho se rodiče pro jméno svého děťátka rozhodují?

Ale tady to bylo trochu jinak — anděl už to jméno přinesl se zprávou. Jméno už bylo vybrané. A také bylo jasné, že se narodí kluk. Zazpíváme si další kousek písničky a uvidíme.

(První řádek druhé sloky.)

1. 4. Jméno tedy máme vybrané. Ale co z toho kluka Ježíše asi vyroste? Jaká zaměstnání znáte? Čím vy byste chtěli být? Víte, jaké mají zaměstnání rodiče? Tatínek Ježíše byl tesař. Tak to by tedy Ježíš mohl být také tesařem. Nebo ne? Uvidíme, co nám řekne písnička.

(Dozpívat druhou sloku.)

1. 5. Má být králem. Jako kdysi král David. Jak je to jen možné? Co to znamená? Co jen to Pán Bůh s Ježíšem zamýšlí?

(Zazpívat třetí sloku.)

Ani Marie tomu nerozuměla, i ona se, stejně jako my, teprve všechno dozví. Jsme na začátku příběhu, který začal evangelista Lukáš vyprávět. Stejně jako Marie budeme příběhům naslouchat a poznávat, co to všechno, co anděl Marii řekl, znamená. Zatím ale můžeme zpívat písničku, kterou jsme se naučili.

(Zazpívat celou píseň.)

Pro mladší děti

Co je to odvaha? Jací lidé jsou odvážní? Můžeme připravit předměty, situace, které s odvahou mohou souviset, a děti budou vymýšlet, jestli ano nebo ne a jak — obrázky nebo pouze slova, děti vybírají (meč, pero, rytíř, potápěč, domácí úkol…).

Zkusit si, co je důvěra — vedení se zavázanýma očima. Jedno dítě má zavázané oči, druhé ho vede pouze slovy k cíli. Nesmí se ho dotknout.

Je odvaha se takto nechat vést? (Popovídat si s dětmi proč.)

Za Marií přichází anděl a předává jí zprávu od Hospodina. Marie se nejprve leká, není to samozřejmé být takto oslovená. Čteme, že se „velmi zarazila“. Také bychom klidně mohli říci, že se vyděsila. Co od ní Pán Bůh může chtít? Co to má znamenat?

Ani pokračování andělových slov Marii příliš neuklidní. Anděl jí řekl, že se jí narodí syn. Marie byla sice zasnoubená, ale svatbu ještě neměla. „Jak se to může stát, vždyť nežiji s mužem?“ Kdyby teď čekala dítě, tak v době, ve které žila, by ji mohl čekat trest. Může toto být skutečně Boží plán pro ni?

A znovu jí anděl vysvětluje, že to skutečně je Boží plán pro ni. A že ten, který se jí má narodit, je Božím plánem pro člověka. Co na to řekne Marie? Nechá se vést Božím hlasem. Nebo raději

půjde, kam ji její oči povedou?

„Maria řekla: ‚Hle, jsem služebnice Páně; staň se mi podle tvého slova.‘“ Známe v Bibli mnoho lidí, kteří byli Pánem Bohem povoláni a na toto povolání se zvedli a šli. Takové lidi si Pán Bůh vybírá pro svůj plán s člověkem. Lidi odvahy víry. Marie patří mezi ně. A proto i její svědectví víry patří do adventního období. Ten veliký příběh o tom, že Ježíš přinesl za člověkem Boží lásku, Pán Bůh nechtěl uskutečnit bez lidí. A že k rozpoznání Božího jednání potřebujeme poslušnou víru, o tom nám svědčí právě Marie.

Pro starší děti

Minulou neděli jsme si povídali o zaslíbení narození Jana Křtitele. Mluvili jsme o tom, co to je biblická spravedlnost a jak je s ní spojen právě Jan Křtitel. Dnes si budeme vyprávět, jak za Marií přišel anděl Gabriel a zvěstoval jí, že se jí narodí dítě. Ta zvěstování, které vyslechl kněz Zacharjáš a které vyslechla dívka Marie, byla vlastně velice podobná. Ale nejsou stejná. Postavte si vedle sebe tyto dva příběhy a najděte rozdíly, které vás zaujmou.

Dáme dětem nakopírované texty L 1,5–25 a L 1,26–38. Texty společně přečteme. Děti se rozdělí do skupin po dvou a společně porovnávají texty (co je společné a co rozdílné). Návrhy kritérií porovnávání najdete níže. Po době, kterou musí učitel odhadnout podle situace, děti představí, na co přišly a společně to rozebereme:

Komu anděl zvěstuje

Na jedné straně kněz, který má v Božím lidu vážnost, na druhé dívka, čerstvě zasnoubená, v Božím lidu na okraji

Narození dítěte má zcela lidské překážky

Stáří na jedné straně, na druhé straně neprovdaná dívka

Reakce

Zacharjášovy pochybnosti na straně jedné, vyznavačská reakce na straně Marie

Identita dítěte:

L 1,15 a 1,33	— Jan bude veliký před Pánem; Ježíš bude veliký a Syn Nejvyššího;

L 1,17 a 1,33	— Janova úloha dočasná; Ježíšovo království nebude mít konce;
L 1,15 a 1,35	— Jan prorok; Ježíš Syn Boží;
L 1,15 a 1,35	— Jan prorok „plný Ducha“; Ježíš — zastínění Duchem a mocí Nejvyššího způsobí, že bude svatý.

Na těchto příbězích vidíme, že evangelista Lukáš není jenom dobrý svědek, ale také dobrý spisovatel. Místo toho, aby dlouze představoval rozdíly mezi Janem a Ježíšem, aby zdůrazňoval, že tyto rozdíly jsou skutečně důležité, zvolil postavení příběhů vedle sebe a jejich rozdíly se nám zřetelně ukážou samy. Už od začátku je nám nenápadně, ale zcela jasně dosvědčeno, že ten, který se má narodit Marii bude tím, který bude zcela plnit Boží vůli, který ukáže lidem zcela plně a zřetelně Boží lásku — bude Boží Syn. Tedy někdo, na koho lidé čekali.

Liturgie

Písně

Zpívejte s námi: 20 — Zvěstování anděla Gabriela

Buď tobě sláva: 52 — Přiblížil se vánoční čas; 63 — Anděl k Panně poslán je; 36 — Nám pomoz, Pane milý

Svítá: 6 — Ave Maria; 239 — Připravujte cestu

Evangelický zpěvník: 673 — Dej odvahu včas slyšet

Biblický text k zapamatování

Maria řekla: Hle, jsem služebnice Páně; staň se mi podle tvého slova. (L 1,38)

Modlitba

Milý Pane Bože, slyšeli jsme dnes o tom, že si nevybíráš lidi podle významu a lidských měřítek. Slyšeli jsme o odvaze víry dívky Marie. O odvaze přijmout Boží cestu pro svůj život. Zpráva o narození dítěte ji překvapila i zaskočila. A přece se vydala tvé vůli, přece se chtěla stát součástí tvého jednání pro člověka. My často o odvaze i statečnosti mluvíme — chceme mít sílu, chceme vyhrávat, chceme, aby nás druzí obdivovali. Prosíme tě, abychom uměli mít odvahu i k tomu, co ostatní nebudou jen obdivovat, ale co je přesto důležité pro nás i pro ostatní. Chceme mít radost z narození Ježíše a věřit, že on je králem. Chceme přijmout cestu, kterou jsi v něm připravil i pro nás. Amen.

Katechetické cykly
Církevní rok
Biblický odkaz (kat)
Lukáš 1,26–38